

בארה של תורה

מאת הרב ראובן גולן מח"ס רינונה של תורה ♦ יו"ל ע"י כולל שערים המצויינים שע"י מוסדות דרכי תורה רחובות

כתובת המערכת:

מודיעין עילית

מסילת יוסף 3/10

טל' 08-9744220

דוא"ל לרשימת תפוצה:

rg5740@gmail.com

גליון 106 אדר תשע"ה

העלון מוקדש לעילוי נשמת שרה בת זיהרה ומשה מעודה ע"ה

פרשת ויקהל פקודי – פרה

**מכונת ה'רולס רויס' של שלמה המלך...
וגם, על השדים שבנו את הכותל המערבי**
"ששת ימים תעשה מלאכה" (לה, ב)

אך לא פורסמם כדי לא להרבות בתאונות דרכים. ולפי זה אפשר ששלמה המציא מנוף לצורך בנין הבית ועל ידו העלה את האבנים. ויש להעיר שב'מכתב מאליהו' (ח"ה עמ' 273) האריך הגר"א דסלר לבאר מדוע בזמן שלמה לא הומצאו מכוניות ומטוסים, ומדבריו שם נראה שדעתו שלא כדברי הבניהו והקהילות יעקב.

מרן הגרע"י – הכסא החשמלי בב"ד של מעלה...
"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (לה, ג)

גאון עוזנו מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל העיר מדוע פירטה התורה דוקא את מלאכת ההבערה והרי יש לט' מלאכות האסורות בשבת. ותירץ, שהקב"ה הצופה ומביט עד סוף כל הדורות, ידע שכל המלאכות לא ישתנו במשך הזמן מלבד מלאכת הבערה שעתידיה להשתנות, כי פעם נהגו להבעיר אש על ידי חיכוך ושפשוף אבן באבן והיה בזה טירחא גדולה. ומחמת כן יש שיאמרו שהתורה אסרה רק את ההבערה שכרוכה בטירחא ולא את ההבערה שבימינו, שעל ידי לחיצה בכפתור אפשר להבעיר ללא טירחא כלל. אך טועים הם, שכן איסור חילול השבת אינו משום טירחא, שהרי המוציא מטפחת מרשות הרבים לרשות היחיד חייב אף שאין בזה כל טירחא, אך אם יש ארגו מלא תפוזים ומרים אותו ומעבירו מפינה לפינה בתוך ביתו, מותר הדבר לכתחילה, ואין זו מלאכה, כי מלאכת שבת איסורה משום יצירה ועשיה ולא משום טירחא. וכיון שדרך הבערת האש עתידיה להשתנות במשך הדורות לכן פירטה התורה בייחוד את מלאכת ההבערה להורות שאין חילוק בדבר וההבערה אסורה בכל ענין, אף בלחיצת כפתור ובהדלקת חשמל, כי יש בכך יצירת אש. והוסיף מרן בדרך הלצה, "בשמים יגידו למי שהקל בדבר, בכבוד... שב פה בכסא חשמלי, ולא נבעיר אותך, רק נלחץ בכפתור...".

**כיצד הגיב ה'פרי מגדים' כשאשתו ביזתה אותו
באמצע השיעור לעיני תלמידיו הרבים ?**
"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שם)

השל"ה הקד' (כאן) כתב שבפסוק זה נרמז גודל איסור הכעס, ובפרט ביום שבת קודש, וזו לשונו "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת רומז לאש הכעס, שצריך האדם לזוהר שלא להבעיר אותה, וכל שכן ביום שבת שאין בו ערבו אש של גיהנום, והכועס בשבת גורם להיות חמת הגיהנום בוערת בו".

וביותר יזוהר האדם מכעס ומריבה עם אשתו, ובפרט בערב שבת קודש, וכפי שכתב החיד"א ב'מורה באצבע' (סי' קמ"ו) "בעלות המנחה בערב שבת קודש, הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו, שאו הסיטרא אחרא טורח הרבה לחרחר ריב ביניהם. והאיש הירא יכוף את יצרו, ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבה יבקש שלום". והגר"ח פלאגי זצ"ל כתב ב'כף החיים' (סי' כו' אות לה') "בכל בית שיש בו מחלוקת בערב שבת או בליל שבת, בדוק ומנוסה כי רעה נגד פניהם, ולא יצאו נקיים באותו שבוע באיזה מקרה רע!".

ב. ולכאורה יש להבין מדוע דוקא כאן הוזהרה התורה על גנות הכעס בשבת קודש? וביאר החתם סופר, שמכיון שהיה זה לאחר מעשה העגל חשש משה שמא יתקוטטו ישראל זה עם זה ויאשימו איש את רעהו בכך

המפרשים ביארו שכוונת הכתוב למלאכת המשכן שנעשתה בימי החול. והעיר המקובל ר' מרדכי הכהן בספר 'שפתי כהן', שבפסוק כתוב "תעשה", אך קוראים "תעשה", להורות שהמלאכה נעשתה מאליה. ורמזו יש בדבר להבדל שהיה בין בית המקדש הראשון לבית השני, כי בבית הראשון נעשתה המלאכה מאליה, וכמו שדרשו (ילקוט מלכים א קפ"ב) על הפסוק (מלכים א, ו' 1) "אבן שלימה מסע נבנה- האבן מעצמה היתה נוסעת ועולה ונבנית שם. וזהו שאמר שלמה (שם ח, ג) בנה בניתי- בנין בנוי בניתי". וכן דרשו שם על הפסוק "והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה- מאליה היתה המלאכה נבנית ופורחת ועולה". וכן דרשו (במדב"ר יד, ג) "אמר שלמה בנה בניתי בית זבול לך, בנין בנוי בניתי. ר' יהודה בשם ר' יוסף אמר, הכל מסייעים למלך, כל שכן הכל מסייעים לבנות בנינו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, אפילו רוחות אפילו שדים ואפילו מלאכים". וכנגד בית ראשון נאמר "תעשה מלאכה" שנעשתה מאליה נולכן נאמר "אלה הדברים אשר צויה ה' לעשות" שצויה לדברים שיעשו מאליהן, אך ה'כתוב' הוא "תעשה", כנגד בית שני שבו לא נעשתה המלאכה מאליה, והיה להם עמל ויגיעה רבה בבנינו.

ובמדרש (שמו"ר נב, ד) מבואר שאף מלאכת המשכן היתה נעשית מאליה, וכפי שאמרו שם "המשכן נעשו בו ניסים ועמד מעצמו. ואם תמה אתה על זה, הרי שלמה כשבנה בית המקדש הוא נבנה מעצמו במעשה ניסים, וכן כשהוקם המשכן במעשה ניסים עמד".

ב. ובספר חשוקי חמד (ע"ז מא, א) נשאל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א כיצד הצליחו הבונים להרים את אבני הכותל המערבי לגובה רב, בשעה שיש מן ששוקלות למעלה מחמש מאות טון, והרי בימיהם לא היו מנופים. ותירץ, שהכותל המערבי נשתייר מבית המקדש הראשון שבו נעשתה המלאכה על ידי מלאכים ורוחות כמבואר במדרשים הנ"ל.

וכן כתב מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל (חזו"ע ד' תעניות עמ' תמג') בשם המהר"ם האגוני בספר 'אלה מסעי', "כותל זה לא נחרב מעולם, יען הוא מיוסד על היסודות שבנה דוד, שלא שלטה בהן ידי אויב כלל, כאשר עינינו רואות שעדיין האבנים בקומתן ובצביון עומדים כמעט בדרך נס, שאינו בדרך הטבע לפי גובהן ועוביין, ומן הנמנע שיעשה כן על ידי בני אדם, כי אם בסיוע אלוהי דוקא".

ג. וב'חשוקי חמד' תירץ עוד, שהנה במס' גיטין (סח, א) דרשו על מה שאמר שלמה בקהלת (ב, ח) שעשה "שָׁדָה וְשָׁדוּת", דהיינו 'שידתא' שהיא עגלה למרכבת נשים ושרים. והקשה רבינו יוסף חיים זיע"א בספר 'בניהו', מה החידוש בכך שהיו לשלמה עגלות, והרי אף אנשים פשוטים יש להם עגלות? ותירץ, שכיון שעל שלמה כתוב "ויחכם מכל האדם", אם כן ודאי שידע לעשות את כל ההמצאות שהמציאו בזמנו, וידע לעשות מרכבה שתניע על ידי קיטור, אלא שלא רצה לפרסם את הדבר כי יכול לצאת מזה דבר רע, תאונות וכיוצ"ב, אך לעצמו ולאשתו ודאי שעשה מרכבה הנוסעת על ידי כח הקיטור. ולכן קראו לזה 'שידתא' מלשון שד, משום שהיתה נוסעת במרוצה גדולה כהרף עין כמו השדים.

וכן אמר הגר"ח קניבסקי שליט"א בשם אביו מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל (חשוקי חמד גיטין סח, א), ששלמה המלך המציא בחכמתו מכוניות,

לענין ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן שאוס ז"ל ♦ נאזיה בת רחמה ע"ה
אהרן בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
עביה בת סרח ע"ה

פטר בן ארנולד רוזין ז"ל
משה בן לאה שלום ז"ל
פואד בן פרחא חילייחה ז"ל

אדיזוי בת מוזל שמלוב ע"ה
מכלוף בן יצחק ורחל שמעוני ז"ל
שמעה בת עפיה בוני ע"ה

ההברקה הנפלאה של הגר"ח קניבסקי אודות הראשון שרואה את הרך הנולד

"וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טו את העוים" (לה, כו)

בקונטרס 'למכסה עתיק' כתב הגר"ח קניבסקי שליט"א בשם המדרש שפסוק זה נאמר על מרים הנביאה שהיתה טוה את יריעות העיזים. ובספרו 'טעמא דקרא' ביאר הגר"ח ק, שהמקור לכך הוא ממה שנאמר שטו "בחכמה", וזהו רמו למרים שהיתה מיילדת נכ"ש במס' סוטה (יא, ב) ש"פועה זו מרים", שכן מיילדת נקראת גם "חכמה" (שבת קכח, ב ועוד). והוסיף פרפרת נפלאה, שהמיילדת נקראת "חכמה" על שם "איזהו חכם הרואה את הנולד", כי היא הראשונה שרואה את הנולד... [ויש שפירשו שנקראת כן משום שמשמשת במקום רופא, ובלשון חכמים רופא נקרא "חכים" (ע"פ ב"מ פו, א). ויש מפרשים משום שנאמר על המיילדות "ותיראן המיילדות את האלהים", ועל יראי ה' נאמר "ראשית חכמה יראת ה'"].

מדוע הקב"ה לא מחזיר את המשכון ?

"אלה פקודי המשכון משכון העדות וגו'" (לה, א)

רש"י פירש "המשכון משכון שני פעמים, רמו למקדש שנתמשכון בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל". וכן פירש (במדבר כד, ה) את הפסוק "מה טובו אוהליך- מה טובו אהל שילה ובית עולמים וכו'. משכנותיך ישראל- שהם משכון עליהם, וחורבנם כפרה על הנפשות". ונמצא שתכלית חורבן בתי המקדשות לא היתה לשם חורבן וכליה אלא בתורת משכון וערבון, וכבעל חוב הנוטל משכון מן הלווה כדי שיפרע חוב הלואתו. מקור הדברים במדרש (שמו"ר נא, ג), "מהו שנאמר משכון שני פעמים, שנתמשכון שני פעמים על ידיהם. זהו שאנשי כנסת הגדולה אומרים (נחמיה א') "חבול חבלנו לך ולא שמרנו את המצות", מהו חבול חבלנו לך? שנתמשכון המקדש ב' פעמים, ואין חבול אלא משכון שנאמר (דברים כד) לא יחבול ריחים ורכב".

וכתב מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א ב'אילת השחר' (עה"ת), שנטילת המשכון איננה על ידי חורבן הבנין הגשמי, שהרי בנין המשכון ובתי המקדשות לא עלו שווה בכמה וכמה ענינים, ולא היה בהשבת הבנין הגשמי משום השבת המשכון שניטל מישראל. אלא, שכידוע היתה תכלית המשכון והמקדש לשם השראת השכינה בישראל, ולכן בשעה שהרבו לחטוא נטל מהם הקב"ה משכון על ידי שסילק את שכינתו מבניניהם, וכששבו ותיקנו מעשיהם השיב הקב"ה את המשכון והשרה שכינתו בתוכם.

ב. ור' זלמן מוולאז'ין הקשה בענין זה, שהרי בדיני משכון (שמות כב, כה) נאמר "עד בא השמש תשיבונו לו", וכיון שהמקדש הרוחני הוא משכון שניטל מישראל, מדוע לא השיבו הקב"ה לנו ולא גאלנו עד עתה. ותיירך, שהרי טעם חיוב השבת המשכון הוא, "וזהו כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני", והיינו שהקב"ה שומע את הדל ומרחם עליו מחמת שצועק ומתחנן אליו מקירות ליבו על מצבו הקשה, אך אנו איננו זועקים ומבקשים מהקב"ה מעומק הלב שישונו לנו את משכון המקדש הרוחני, ולכן לא זכינו עדיין להשבתו.

אמנם כתב, שכל איש מישראל אשר יתפלל ויתחנן ויצעק לפני השי"ת שישונו להשרות שכינתו בישראל ויבנה את בית המקדש, יעניקו לו מן השמים את השפע הרוחני שהיה מקבל אם היה בית המקדש קיים, וישונו לו את חלק המשכון הרוחני בשכרו.

שגרם למעשה העגל נוכחו שחשש יוסף ואמר לאחיו "אל תרגזו בדרך" פן יריבו על מכירתו, כך גם משה חשש שיריבו על עשיית העגל. ואמנם בימי החול היו טרודים במלאכת המשכן ולא היה להם פנאי לריב, אך משהגיעה השבת ומצאו מנוח נתעורר החשש שמתוך המנוחה יבואו למריבה ואנחה, ועל כן הזהירם לבל יבעירו את אש הכעס והמחלוקת ביום השבת.

ונראה להוסיף עוד על פי דברי החיד"א והגר"ח פלאג'י הנ"ל, שהשטן מחחרר ריב ביותר בין איש לאשתו בשבת קודש, ולאור דברי החתם סופר נראה שמשא חשש שמא ביום השבת יריבו הנשים שלא חטאו בעגל עם בעליהן ויזיחו אותם על כך, ולכן הזהירם שלא להבעיר את אש המחלוקת בשבת קודש.

ג. והרצפה סגולה בדוקה לשלום בית יקיים את הנאמר ב'שער האותיות' של השל"ה הקד' (אות א' מח') "כל מה שיקרה לאדם יאמין שהוא מאיתו ית', כגון שפגע בו אדם וזלזל בו ובייש אותו וקיללו, יקבל באהבה כי ה' אמר לו קלל והוא שלוחו של מקום, מפני חטאיו, ככה יתנהג בכל המאורעות הן טובים הן רעים יאמין ויאמר 'מאת ה' היתה זאת'".

וכן כתב רבינו יוסף חיים זיע"א ב'אדרת אליהו' בפרשתנו "לא יצטער האדם אם ישלחו לו מהשמים דבר רע, כי הכל מאת השי"ת וזהו רצונו ולמה יצטער האדם בדבר שהוא רצון ה'. ולזה נאמר "ואלוהינו בשמים כל אשר חפץ עשה" ומאחר שהוא חפצו ורצונו אין לאדם להצטער על שום מקרה הקורה אותו. ודבר זה הוא סמא דכולא".

ומעשה אדם שאשתו היתה רגילה לבונו ובא אל רבו להתחנן שסיר ממנו את רוע הגזירה. הרב התפלל עליו, ואכן כשחזר הביתה אירע פלא ואשתו התחילה לדבר אליו בכבוד רב. אלא שלאחר תקופה קצרה התחילו שכניו לבזותו, אחד טען שגנב ממנו כסף, והשני ביזה אותו בבית הכנסת. אותו אדם בא אל רבו וספיר לו שאשתו מכבדת אותו, אולם מצד שני התחילו לבזותו ברחוב, אמר לו רבו, לא אשתך ביזתה אותך, ולא השכנים מבזים אותך, אלא האלוקים אמרו להם קלל, ואם זכית, הבזיונות הם בתוך הבית ולא ברבים, אך כשביקשת להתפלל עליך שיעברו הבזיונות, התחילו הבזיונות במקום אחר. מיד ביקש האיש מרבו, אנא קח ממני את הבזיונות ברחוב, ושיכנסו חזרה לתוך ביתי.

ללמדך שאת מנת היסורין והבזיונות יספוג האדם בכל מקרה, ועליו להודות לה' שחוסך ממנו בזיונות גדולים יותר.

ד. וסיפור מופלא מסופר על הגאון רבי יוסף תאומים בעל ה'פרי מגדים', שבתקופת היותו מלמד דרדקי גדלה המצוקה בביתו לבלי נשוא, ובאה אשתו והתלוננה באוזניו על גורלה המר לעיני תלמידיו, ובין השאר הזכירה שאביה היה אדם נכבד, ואילו בעלה הוא מלמד עני. הפרי מגדים השיב לה דברי נחומים, שהשי"ת לבטח ייטיב עמם, ועוד יבוא יום ותהיה להם הרחבת הדעת.

כשיצאה אמר לתלמידיו, עתה זכיתי להבין תוספתא שהיתה קשה בעיני שנים רבות, "האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאיני אלא יוסף, ונמצא יוסף ושמעון, אינה מקודשת" (קדושין ב, ב), ולכאורה מה איכפת לה לאישה זו אם שם בעלה הוא יוסף או יוסף ושמעון?

אולם עכשיו נתחזרו לי הדברים היטב, יוסף היה כידוע שליט בכל ארץ מצרים ומשביר בר לכל הארץ, ובוודאי השיגה ידו לכלכל את בני משפחתו בכבוד וברוחה, ולעומת זאת שמעון היו מצאצאיו סופרים ומלמדים עניים, ואם כן הפירוש בתוספתא הוא בדיוק כדברי אשתי, שאשה שנישאה ליוסף, דהיינו אדם שמעוטר בברכות ופרנסה, ולבסוף התברר שקוראים לו גם שמעון, כלומר ששייך למשפחת המלמדים העניים, יכולה אשתו שתאמר לא התכוונתי להינשא לאדם כזה, ולכן אין קידושיה קידושין, וכדברי התוספתא.

כוחות הנפש הללו של הפרי מגדים שאף שביזו אותו ברבים התגבר ושתק, אינם אלא בהשראת דברי השל"ה הקד' והבן איש חי, שלא האשה היא הצועקת, אלא האלוקים אמרו לה קלל, ואידך זיל גמור.

בית של אבא לא נוטשים ! נאמנים למרן, שומרים על הבית.

לעילוי נשמת עזרי בני שרה ושלמה גדסי ז"ל ♦ מרים בת טאוס אליאסי ע"ה ♦ לויט בת פרנקה אוחיון ע"ה ♦ שמחה בת דינה נגאוקר ע"ה

הלן בת סול עמר ע"ה
ברטה בת סביחה מזין ע"ה
ישראל עייזאט בן טאוס וסונה סלמי ז"ל

אהרון בן אברהם כהן ז"ל
זוהרה בת תמר גוילי ע"ה
לולו בת יעיש אברהם ע"ה

יעקב בן רליה ושלום מרחום ז"ל
אברהם בן יהודית דהרי ז"ל
מיכאל בן סופייה הררי ז"ל